ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 14ης Μαΐου 2009 *

Στην υπόθεση C-161/08,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το hof van beroep te Antwerpen (Βέλγιο) με απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Απριλίου 2008, στο πλαίσιο της δίκης

Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely BV

κατά

Belgische Staat,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, A. Ó Caoimh, J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus και A. Arabadjiev, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Internationaal Verhuis- en Transportsbedrijf Jan de Lely BV, εκπροσωπούμενη από τον S. Sablon, advocaat,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J.-C. Halleux,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους S. Schønberg και F. Ronkes Agerbeek,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφοι 1 έως 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1593/91 της Επιτροπής, της 12ης Ιουνίου 1991, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του κανονισμού 719/91 διαμετακόμισης του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση στην Κοινότητα των δελτίων TIR και των δελτίων ΑΤΑ ως εγγράφων διαμετακόμισης (ΕΕ L 148, σ. 11, στο εξής: κανονισμός εφαρμογής), σε συνδυασμό με το άρθρο 11 της τελωνειακής συμβάσεως σχετικά με τις διεθνείς μεταφορές εμπορευμάτων βάσει δελτίων TIR, που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 14 Νοεμβρίου 1975 (στο εξής: σύμβαση TIR)

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely BV (στο εξής: Jan de Lely) και του Belgische Staat (Βελγικού Δημοσίου), σχετικά με την είσπραξη των φόρων και δασμών που οφείλονται λόγω διεθνούς μεταφοράς εμπορευμάτων πραγματοποιηθείσας υπό την κάλυψη δελτίου TIR.

Το νομικό πλαίσιο

Οι διατάξεις που εφαρμόζονται στη διαμετακόμιση TIR

3 Το Βασίλειο του Βελγίου είναι συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση TIR, όπως και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η οποία την ενέκρινε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2112/78 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978 (ΡΒ L 252, σ. 1). Η εν λόγω σύμβαση άρχισε να ισχύει έναντι της Κοινότητας στις 20 Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 31, σ. 13).

4 Η σύμβαση TIR προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι, για τα εμπορεύματα που μεταφέρονται υπό το καθεστώς TIR το οποίο θεσπίζει, δεν απαιτείται καταβολή ή παρακατάθεση εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών στα τελωνεία διελεύσεως.

5 Για την εφαρμογή των διευκολύνσεων αυτών, η σύμβαση TIR επιβάλλει να συνοδεύονται τα εμπορεύματα, καθ' όλη τη διάρκεια της μεταφοράς τους, από ενιαίο έγγραφο, το δελτίο TIR, που χρησιμεύει για τον έλεγχο της κανονικότητας της μεταφοράς. Επιβάλλει επίσης να πραγματοποιούνται οι μεταφορές υπό την εγγύηση οργανισμών εγκεκριμένων από τα συμβαλλόμενα μέρη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6.

6 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR ορίζει τα εξής:

«Έκαστον συμβαλλόμενον μέρος δύναται, συμφώνως προς τους όρους και τας εγγυήσεις ας ήθελε καθορίσει, να εξουσιοδοτή οργανισμούς διά την έκδοσιν των δελτίων TIR, είτε απ' ευθείας, είτε μέσω αντιστοίχων οργανισμών ως και να παρέχη εγγύησιν.»

7 Το δελτίο TIR αποτελείται από μια σειρά δίφυλλων εντύπων που περιλαμβάνουν ένα φύλλο αριθ. 1 και ένα φύλλο αριθ. 2, με τα αντίστοιχα στελέχη, επί των οποίων αναγράφονται όλες οι αναγκαίες πληροφορίες, χρησιμοποιείται δε ένα δίφυλλο έντυπο για κάθε διανυόμενο έδαφος. Κατά την έναρξη της πράξεως μεταφοράς, το φύλλο αριθ. 1 κατατίθεται στο τελωνείο αναχωρήσεως. Η εκκαθάριση γίνεται ευθύς μετά την επιστροφή του φύλλου αριθ. 2 από το τελωνείο εξόδου που κείται στο ίδιο τελωνειακό έδαφος. Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται για κάθε διανυόμενο έδαφος, διά της χρησιμοποιήσεως των διαφόρων ζευγών φύλλων που βρίσκονται στο ίδιο δελτίο.

8 Το άρθρο 8 της συμβάσεως TIR ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ο εγγυοδοτικός οργανισμός αναλαμβάνει την υποχρέωσιν καταβολής των απαιτητών εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών και φόρων προσηυξημένων, εάν συντρέχη περίπτωσις, με τους τόκους υπερημερίας, οι οποίοι θα έδει να καταβληθούν, δυνάμει των τελωνειακών νόμων και κανονισμών της χώρας εις την οποίαν θα απεκαλύπτετο ανωμαλία τις αφορώσα εις την μεταφοράν διά δελτίου TIR. Ούτος ευθύνεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον μετά των οφειλετών των ως άνω προβλεπομένων ποσών εις την πληρωμήν των ποσών τούτων.

2. Όταν οι νόμοι και οι κανονισμοί συμβαλλομένου τινός μέρους δεν προβλέπουν την πληρωμήν εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών και φόρων, επί των εις την ως άνω παράγραφον 1 προβλεπομένων περιπτώσεων, ο εγγυοδοτικός οργανισμός αναλαμβάνει να καταβάλη, υπό τους ιδίους όρους, ποσόν ίσον προς το ύψος των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών και φόρων, προσηυξημένον, εάν συντρέχη περίπτωσις, διά τόκων υπερημερίας.

3. Έκαστον συμβαλλόμενον μέρος καθορίζει, κατά δελτίον TIR, το μέγιστον ύψος των ποσών τα οποία δύνανται να απαιτηθούν εκ του εγγυοδοτικού οργανισμού, βάσει των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 ανωτέρω.

4. Ο εγγυοδοτικός οργανισμός είναι υπεύθυνος έναντι των αρχών της χώρας ένθα κείται το τελωνείον προελεύσεως, από του χρόνου αποδοχής του δελτίου TIR υπό του τελωνείου. Εις τας εν συνεχεία χώρας διελεύσεως, διαρκούσης μιας πράξεως μεταφοράς εμπορευμάτων υπό το καθεστώς TIR, η ευθύνη αύτη άρχεται από της εισαγωγής των εμπορευμάτων […].

[…]

7. Οσάκις τα εις τας παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου αναφερόμενα ποσά καθίστανται απαιτητά, αι αρμόδιαι αρχαί οφείλουν, όπως κατά το μέτρον του δυνατού, απαιτούν την πληρωμήν τούτων από το πρόσωπον ή τα πρόσωπα τα οποία είναι αμέσως οφειλέται των εν λόγω ποσών, προ της προβολής απαιτήσεως προς τον εγγυοδοτικόν οργανισμόν.»

9 Το άρθρο 11 της συμβάσεως TIR έχει ως εξής:

«1. [Ε]πί περιπτώσεως μη εξοφλήσεως δελτίου TIR ή επί εξοφλήσεως γενομένης μετ' επιφυλάξεως, αι αρμόδιαι αρχαί δεν έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν από τον εγγυοδοτικόν οργανισμόν την πληρωμήν των εις τας παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8 αναφερομένων ποσών, εάν εντός προθεσμίας ενός έτους από της ημερομηνίας χρεώσεως του δελτίου TIR υπό των αρχών τούτων, αύται δεν εγνωστοποίησαν εγγράφως τον οργανισμόν περί της μη εξοφλήσεως ή της μετά επιφυλάξεων εξοφλήσεως. Η διάταξις αύτη εφαρμόζεται και επί περιπτώσεως εξοφλήσεως επιτευχθείσης αντικανονικώς ή διά δόλου, οπότε η προθεσμία είναι δύο έτη.

2. Η απαίτησις πληρωμής των εν παραγράφοις 1 και 2 του άρθρου 8 αναφερομένων ποσών απευθύνεται προς τον εγγυοδοτικόν οργανισμόν ουχί ενωρίτερον από της παρελεύσεως τριών μηνών από της ημερομηνίας καθ' ην ο εν λόγω οργανισμός ειδοποιήθη ότι δεν εξωφλήθη το δελτίον, ότι τούτο εξωφλήθη μετ' επιφυλάξεων ή ότι η εξόφλησις επετεύχθη κατά αντικανονικόν τρόπον ή διά δόλου, ουχί δε βραδύτερον των δύο ετών από της αυτής ως άνω ημερομηνίας. Ουχ' ήττον, επί περιπτώσεων αίτινες ήχθησαν ενώπιον της δικαιοσύνης εντός της ανωτέρω προθεσμίας των δύο ετών, η απαίτησις πληρωμής απευθύνεται εντός προθεσμίας ενός έτους από της ημερομηνίας καθ' ην η δικαστική απόφασις καθίσταται εκτελεστή.

3. Διά την καταβολήν των απαιτητών ποσών παρέχεται εις τον εγγυοδοτικόν οργανισμόν προθεσμία τριών μηνών υπολογιζομένη από της ημερομηνίας της προς τούτον απευθυνθείσης απαιτήσεως προς πληρωμήν. Ο οργανισμός δικαιούται επιστροφής των καταβληθέντων ποσών, εάν εντός δύο ετών από της ημερομηνίας της απαιτήσεως πληρωμής διαπιστωθή κατά τρόπον ικανοποιούντα τας τελωνειακάς αρχάς, ότι ουδεμία διεπράχθη ανωμαλία καθ' όσον αφορά εις την υπό κρίσιν πράξιν μεταφοράς.»

10 Το άρθρο 19 της συμβάσεως TIR ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα εμπορεύματα και το οδικό όχημα, το σύνολο οχημάτων ή το εμπορευματοκιβώτιο προσκομίζονται με το δελτίο TIR στο τελωνείο αναχώρησης. Οι τελωνειακές αρχές της χώρας αναχώρησης λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση της ακρίβειας του δηλωτικού των εμπορευμάτων και για τη θέση των τελωνειακών σφραγίδων ή για τον έλεγχο των τελωνειακών σφραγίδων που τίθενται με ευθύνη των εν λόγω τελωνειακών αρχών από δεόντως εξουσιοδοτημένα πρόσωπα.»

11 Σύμφωνα με το άρθρο 21 της ίδιας συμβάσεως:

«Σε κάθε τελωνείο διέλευσης, καθώς και στα τελωνεία προορισμού, το οδικό όχημα, το σύνολο οχημάτων ή το εμπορευματοκιβώτιο προσκομίζονται προς έλεγχο στις τελωνειακές αρχές με το φορτίο και το δελτίο TIR που αναφέρεται σ'αυτό.»

12 Το άρθρο 37 της συμβάσεως TIR προβλέπει τα εξής::

«Όταν δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί το έδαφος επί του οποίου σημειώθηκε παρατυπία, αυτή θεωρείται ότι διαπράχθηκε στο έδαφος του συμβαλλομένου μέρους στο οποίο διαπιστώθηκε.»

Το κοινοτικό δίκαιο

13 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 719/91 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1991, σχετικά με τη χρήση στην Κοινότητα των δελτίων TIR και των δελτίων ATA ως εγγράφων διαμετακόμισης (ΕΕ L 78, σ. 6), προβλέπει τα εξής:

«Σε περίπτωση που, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, η μεταφορά εμπορεύματος από ένα σημείο της Κοινότητας σε άλλο της σημείο πραγματοποιείται υπό καθεστώς διεθνούς μεταφοράς των εμπορευμάτων βάσει δελτίων TIR (σύμβαση TIR), η Κοινότητα θεωρείται, όσον αφορά τον τρόπο χρήσης του δελτίου TIR για τους σκοπούς της μεταφοράς αυτής, ότι αποτελεί ενιαίο έδαφος, το οποίο ορίζεται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2151/84 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1984 σχετικά με το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας [...], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4151/88 [...]».

14 Το άρθρο 10 του κανονισμού 719/91 προβλέπει τα εξής:

«1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων της σύμβασης TIR και της σύμβασης ATA όσον αφορά τους εγγυοδοτικούς οργανισμούς κατά τη χρήση δελτίου TIR ή δελτίου ATA.

2. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι κατά τη διάρκεια ή επ' ευκαιρία μιας μεταφοράς εκτελούμενης βάσει δελτίου TIR, ή μιας πράξης διαμετακόμισης που πραγματοποιείται βάσει δελτίου ATA, διεπράχθη παράβαση ή παρατυπία σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, τότε το κράτος μέλος αυτό εισπράττει τους δασμούς και τις λοιπές επιβαρύνσεις που είναι ενδεχομένως απαιτητές, σύμφωνα με τις κοινοτικές ή εθνικές του διατάξεις, με την επιφύλαξη της άσκησης ποινικής δίωξης.

3. Όταν δεν είναι δυνατό να προσδιορισθεί το έδαφος όπου η παράβαση ή η παρατυπία διαπράχθηκε, θεωρείται ότι η εν λόγω παράβαση ή παρατυπία διαπράχθηκε στο κράτος μέλος όπου αυτή διαπιστώθηκε, εκτός εάν, εντός προθεσμίας που θα καθοριστεί, προσκομιστεί απόδειξη, κατά την κρίση των αρμόδιων αρχών, για την κανονικότητα της πράξης ή του τόπου όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση ή παρατυπία.

Εάν, ελλείψει μιας τέτοιας αποδείξεως, η εν λόγω παράβαση ή παρατυπία εξακολουθεί να θεωρείται ότι διαπράχθηκε στο κράτος μέλος όπου διαπιστώθηκε, οι δασμοί και οι λοιπές επιβαρύνσεις σχετικά με τα εν λόγω εμπορεύματα εισπράττονται από αυτό το κράτος μέλος σύμφωνα με τις κοινοτικές ή εθνικές του διατάξεις.

Εάν, αργότερα, προσδιορισθεί το κράτος μέλος όπου όντως διαπράχθηκε η προαναφερθείσα παράβαση ή παρατυπία, οι δασμοί και λοιπές επιβαρύνσεις, εκτός από τους εισπραχθέντες, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, δυνάμει των ιδίων πόρων της Κοινότητας, που επιβάλλονται στα εν λόγω εμπορεύματα σ' αυτό το κράτος μέλος, του επιστρέφονται από το κράτος μέλος που τους είχε αρχικώς εισπράξει. Στην περίπτωση αυτή, το επιπλέον ενδεχομένως ποσό επιστρέφεται στο πρόσωπο που είχε αρχικά καταβάλει τις επιβαρύνσεις.

Εάν το ποσό των δασμών και άλλων επιβαρύνσεων που εισπράττονται αρχικά και επιστρέφονται από το κράτος μέλος που τους είχε εισπράξει είναι κατώτερο από το ποσό των δασμών και άλλων επιβαρύνσεων που απαιτούνται στο κράτος μέλος στο οποίο όντως διαπράχθηκε η παράβαση ή η παρατυπία, το κράτος μέλος αυτό εισπράττει τη διαφορά σύμφωνα με τις κοινοτικές ή εθνικές διατάξεις.

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες διατάξεις για την καταπολέμηση των παραβάσεων ή παρατυπιών και την επιβολή αποτελεσματικών κυρώσεων.»

15 Το άρθρο 2 του κανονισμού της εφαρμογής ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Όταν διαπιστωθεί ότι, κατά τη διάρκεια ή με την ευκαιρία μεταφοράς βάσει δελτίου TIR ή πράξης διαμετακόμισης βάσει δελτίου ATA, διαπράττεται παράβαση ή παρατυπία, οι αρμόδιες αρχές κοινοποιούν αυτήν την παράβαση ή παρατυπία στον κάτοχο του δελτίου TIR ή του δελτίου ATA και στον εγγυοδοτικό οργανισμό, μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται, ανάλογα με την περίπτωση, στο άρθρο 11, παράγραφος 1, της σύμβασης TIR ή στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της σύμβασης ATA.

2. Η απόδειξη για την κανονικότητα της πράξης διαμετακόμισης υπό την κάλυψη δελτίου TIR ή δελτίου ATA, κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 719/91, πρέπει να προσκομίζεται εντός της προθεσμίας που προβλέπεται, ανάλογα με την περίπτωση, στο άρθρο 11, παράγραφος 2, της σύμβασης TIR και στο άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της σύμβασης ATA.

3. Η εν λόγω απόδειξη μπορεί ειδικότερα να υποβληθεί στις αρμόδιες αρχές με τις ακόλουθες μορφές:

α) με την υποβολή εγγράφου που έχουν πιστοποιήσει οι τελωνειακές αρχές και το οποίο αποδεικνύει ότι τα εν λόγω εμπορεύματα έχουν προσκομιστεί στο τελωνείο προορισμού. Αυτό το έγγραφο πρέπει να περιλαμβάνει την ταυτότητα των εν λόγω εμπορευμάτων

ή

β) με την υποβολή τελωνειακού εγγράφου θέσης σε κατανάλωση που εκδόθηκε σε τρίτη χώρα, ή αντίγραφου ή φωτοτυπίας αυτού του εγγράφου —αυτό το

αντίγραφο ή η φωτοτυπία πρέπει να θεωρηθεί ως γνήσιο αντίτυπο, είτε από τον οργανισμό που θεώρησε το αρχικό έγγραφο, είτε από τις επίσημες υπηρεσίες της ενδιαφερόμενης τρίτης χώρας, είτε από τις επίσημες υπηρεσίες ενός από τα κράτη μέλη. Αυτό το έγγραφο πρέπει να περιλαμβάνει την ταυτότητα των εν λόγω εμπορευμάτων

ή

γ) όσον αφορά τη σύμβαση ΑΤΑ, με τις αποδείξεις που προβλέπονται στο άρθρο 8 της εν λόγω σύμβασης.»

16 Ο κανονισμός 719/91 και ο κανονισμός εφαρμογής καταργήθηκαν, αντιστοίχως, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1), και με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού 2913/92 (ΕΕ L 253, σ. 1), οι οποίες εφαρμόζονται από την 1η Ιανουαρίου 1994.

17 Το άρθρο 454, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2454/93, ως είχε αρχικώς, προβλέπει τα ακόλουθα:

«Όταν δεν είναι δυνατό να προσδιορισθεί το έδαφος στο οποίο διεπράχθη παράβαση ή παρατυπία, θεωρείται ότι αυτή διεπράχθη στο κράτος μέλος όπου διεπιστώθη, εκτός εάν, εντός προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 455 παράγραφος 1, δεν αποδεικνύεται, κατά τρόπο ικανοποιητικό για τις τελωνειακές αρχές, η κανονικότητα της πράξης ή ο τόπος όπου η παράβαση ή η παρατυπία πράγματι διεπράχθη.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

18 Στις 26 Νοεμβρίου 1992, ένα δελτίο TIR-TABAK 9445594 χρεώθηκε από το kantoor der douane en accijnzen te Antwerpen (υπηρεσία τελωνείων και ειδικών φόρων της Αμβέρσας) (Βέλγιο) για τη μεταφορά τσιγάρων με προορισμό τη Μακεδονία. Ο κάτοχος του δελτίου ήταν η Jan de Lely. Ο εγγυοδοτικός οργανισμός για τη μεταφορά αυτή ήταν η Fédération royale belge des transporteurs (Febetra).

19 Στις 27 Νοεμβρίου 1992, ή περί την ημερομηνία αυτή, το ρυμουλκούμενο όχημα που χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά αυτή και το φορτίο τσιγάρων εκλάπησαν στο Limburg an der Lahn (Γερμανία).

20 Το Βελγικό Δημόσιο, αφού διαπίστωσε ότι το δελτίο TIR που είχε χρεωθεί στην Αμβέρσα δεν είχε εξοφληθεί, απαίτησε τους σχετικούς με τη μεταφορά αυτή εισαγωγικούς δασμούς και ειδικούς φόρους και εξέδωσε διαταγή πληρωμής. Συναφώς, η μη εξόφληση του δελτίου TIR κοινοποιήθηκε στη Febetra, με έγγραφο της 4ης Μαρτίου 1993.

21 Αντιθέτως, ο κάτοχος του δελτίου TIR ειδοποιήθηκε μόλις στις 17 Νοεμβρίου 1994 για τη μη εξόφληση του εν λόγω δελτίου.

22 Η Jan de Lely άσκησε ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής ενώπιον του rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (πρωτοδικείου της Αμβέρσας).

23 Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η Jan de Lely ζήτησε την ακύρωση της εν λόγω διαταγής πληρωμής.

24 Κατά την ενώπιον του πρωτοδικείου διαδικασία, η Jan de Lely προσκόμισε, αφενός, το πρακτικό που συνέταξε στις 13 Φεβρουαρίου 1993 η δημοτική αστυνομία του Kerkrade (Κάτω Χώρες), από το οποίο προκύπτει ότι η κλοπή διαπράχθηκε στις 27 Νοεμβρίου 1992 στη Γερμανία, και, αφετέρου, τις αποφάσεις που εξέδωσε το tribunal d'arrondissement του Μάαστριχτ τον Οκτώβριο 1993 και με τις οποίες καταδικάστηκαν οι αυτουργοί της κλοπής.

25 Με απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2003, το rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen απέρριψε το αίτημα της Jan de Lely.

26 Η Jan de Lely άσκησε στη συνέχεια έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του hof van beroep te Antwerpen (εφετείου της Αμβέρσας).

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το hof van beroep te Antwerpen αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού [εφαρμογής], σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφος 1, της [συμβάσεως TIR], την έννοια ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR αποσβεστική προθεσμία ισχύει μόνον υπέρ του εγγυοδοτικού οργανισμού, όχι όμως υπέρ του κατόχου του δελτίου και ότι η υπέρβαση της προθεσμίας ενός έτους μετά τη χρέωση του δελτίου TIR επιδρά έναντι του κατόχου του δελτίου επί της δυνατότητας απαιτήσεως της τελωνειακής οφειλής ή των ειδικών φόρων καταναλώσεως και ειδικών επιβαρύνσεων, καθώς και επί της ευθύνης του, και ότι η υπέρβαση της προθεσμίας ενός έτους κωλύει την άσκηση του δικαιώματος των αρμοδίων τελωνειακών αρχών προς είσπραξη της οφειλής

2) Έχει το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού [εφαρμογής], σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της συμβάσεως TIR, την έννοια ότι η

οριζόμενη σχετικώς προθεσμία ισχύει μόνο για την προσκόμιση της αποδείξεως του νομότυπου της μεταφοράς, όχι όμως και για την προσκόμιση της αποδείξεως του τόπου στον οποίο διαπράχθηκε η παράβαση ή παρατυπία

3) Έχει το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού [εφαρμογής], σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της συμβάσεως TIR, την έννοια ότι, καθόσον η οριζόμενη σχετικώς προθεσμία ισχύει επίσης για την προσκόμιση της αποδείξεως του τόπου στον οποίο διαπράχθηκε η παράβαση ή παρατυπία, η προθεσμία αυτή δεν συνιστά αποσβεστική προθεσμία και ότι ο κάτοχος του δελτίου μπορεί να προσκομίσει αυτή την απόδειξη και μετά την πάροδο της εν λόγω προθεσμίας;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

28 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής, σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR, έχει την έννοια ότι η μη τήρηση της προθεσμίας κοινοποιήσεως της μη εξοφλήσεως του δελτίου TIR έναντι του κατόχου του δελτίου αυτού έχει ως συνέπεια ότι οι αρμόδιες τελωνιακές αρχές χάνουν το δικαίωμα να προβούν στην είσπραξη των δασμών και φόρων που οφείλονται λόγω διεθνούς μεταφοράς εμπορευμάτων πραγματοποιηθείσας υπό την κάλυψη του εν λόγω δελτίου.

Παρατηρήσεις των διαδίκων

29 Η εφεσείουσα της κύριας δίκης παρατηρεί, καταρχάς, ότι από τον συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής και του άρθρου 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR προκύπτει ρητώς ότι οι αρμόδιες

αρχές υποχρεούνται να ενημερώνουν τον κάτοχο του δελτίου TIR, καθώς και τον εγγυοδοτικό οργανισμό, σχετικά με την παράβαση ή την παρατυπία, εντός προθεσμίας ενός έτους από της ημερομηνίας χρεώσεως του δελτίου TIR. Η κοινοποίηση αυτή παρέχει τη δυνατότητα στον κάτοχο του δελτίου TIR να γνωστοποιεί τα αποδεικτικά στοιχεία που διαθέτει προκειμένου να προσδιοριστεί ταχέως το κράτος που είναι αρμόδιο για την είσπραξη των δασμών. Η εφεσείουσα της κύριας δίκης διευκρινίζει στη συνέχεια ότι η υπέρβαση της προθεσμίας αυτής συνεπάγεται την απόσβεση του απαιτητού της τελωνειακής οφειλής, αν ο ενδιαφερόμενος είναι σε θέση να προσκομίσει την απόδειξη του τόπου όπου τελέστηκε πραγματικά η παράβαση ή παρατυπία. Τούτο συνέβη όμως στην υπόθεση της κύριας δίκης. Τέλος, υποστηρίζει ότι από τις διατάξεις της συμβάσεως TIR, ειδικότερα δε από το άρθρο της 8, παράγραφοι 1 και 7, απορρέει ότι η καταβολή πρέπει να απαιτηθεί καταρχάς από τον κάτοχο του δελτίου TIR προτού απαιτηθεί η εν λόγω καταβολή από τον εγγυοδοτικό οργανισμό. Συνεπώς, δεν είναι λογικό να παραγράφεται η απαίτηση έναντι του εγγυοδοτικού οργανισμού, ενώ δεν έχει παραγραφεί έναντι του εν λόγω κατόχου.

30 Η Βελγική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής παραπέμπει στην προθεσμία ενός έτους που αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία της χρεώσεως του δελτίου TIR, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR. Κατά την κυβέρνηση αυτή, η προθεσμία που προβλέπει το εν λόγω άρθρο 2, παράγραφος 1, δεν πρέπει ωστόσο να θεωρείται αποσβεστική προθεσμία. Συγκεκριμένα, ούτε το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής, ούτε ο βασικός αυτού κανονισμός, ήτοι ο κανονισμός 719/891, ούτε άλλες κοινοτικές διατάξεις περιέχουν σχετικές διατάξεις. Αντιθέτως, από το γράμμα του άρθρου 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR, καθώς και από τον σκοπό της συμβάσεως αυτής, προκύπτει ότι η προθεσμία την οποία προβλέπει αποτελεί αποσβεστική προθεσμία, αλλά αποκλειστικά έναντι του εγγυοδοτικού οργανισμού. Η σύμβαση TIR δεν αφορά τον τρόπο εισπράξεως των οφειλομένων ποσών από τον κάτοχο του δελτίου TIR.

31 Ομοίως, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων φρονεί ότι η προθεσμία του άρθρου 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR αποτελεί προφανέστατα αποσβεστική προθεσμία όσον αφορά τον εγγυοδοτικό οργανισμό. Αντιθέτως, το συμπέρασμα αυτό δεν επιβάλλεται όταν πρόκειται για τις έννομες σχέσεις μεταξύ του κατόχου του δελτίου TIR και των αρμόδιων αρχών. Συγκεκριμένα, από το γράμμα των επίδικων διατάξεων, καθώς και από το σύνολο της συμβάσεως TIR, προκύπτει ότι ο κάτοχος του δελτίου TIR υπόκειται στο καθήκον επιμέλειας όσον αφορά τη μεταφορά που πραγματοποιείται υπό την κάλυψη του δελτίου TIR. Αντίθετα προς τον εγγυοδοτικό οργανισμό, ο εν λόγω κάτοχος υποτίθεται συνεπώς ότι έχει πληροφορηθεί για

ενδεχόμενες παραβάσεις ή παρατυπίες διαπραχθείσες κατά τη διάρκεια της μεταφοράς και μπορεί, συνεπώς, να προβλέψει ότι οι αρμόδιες αρχές θα προβούν στην είσπραξη από αυτόν των οφειλομένων ποσών.

32 Η Επιτροπή προσθέτει ότι η προθεσμία κοινοποιήσεως όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου TIR αποσκοπεί απλούστατα στο να παρακινήσει τις αρμόδιες αρχές να κινήσουν εγκαίρως τη διαδικασία που πρέπει να καταλήξει στην εξόφληση της τελωνειακής οφειλής. Η προθεσμία αυτή προστατεύει, κατά συνέπεια, το συμφέρον της Κοινότητας για ταχεία απόδοση των ιδίων πόρων της. Η υπέρβαση της προθεσμίας κοινοποιήσεως όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου TIR δεν επηρεάζει συνεπώς το απαιτητό της τελωνειακής οφειλής. Μια τέτοια ερμηνεία αντιστοιχεί, εξάλλου, στη νυν ισχύουσα νομοθεσία.

Απάντηση του Δικαστηρίου

33 Πρέπει να παρατηρηθεί, καταρχάς, ότι, αν διαπιστωθεί, κατά τη διάρκεια ή επ' ευκαιρία μιας μεταφοράς πραγματοποιούμενης υπό την κάλυψη δελτίου TIR, ότι διαπράχθηκε παράβαση ή παρατυπία, η προθεσμία κοινοποιήσεως της μη εξοφλήσεως ενός δελτίου TIR όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου αυτού καθορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής.

34 Κατά το εν λόγω άρθρο 2, παράγραφος 1, οι αρμόδιες αρχές κοινοποιούν την παράβαση ή παρατυπία στον κάτοχο του δελτίου TIR και στον εγγυοδοτικό οργανισμό, μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR.

35 Το εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 1, προβλέπει ότι οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν από τον εγγυοδοτικό οργανισμό την πληρωμή των διαλαμβανομένων στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8 της συμβάσεως TIR ποσών, εάν οι αρχές αυτές, εντός προθεσμίας ενός έτους από της ημερομηνίας χρεώσεως του δελτίου TIR, δεν ενημέρωσαν εγγράφως τον οργανισμό περί της μη

εξοφλήσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2009, C-275/07, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2009, σ. I-2005, σκέψη 92).

36 Ναι μεν από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η προθεσμία κοινοποιήσεως όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου TIR είναι ενός έτους από της χρεώσεως του δελτίου TIR από τις αρχές αυτές (βλ. απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2006, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, C-312/04, Συλλογή 2006, σ. I-9923, σκέψη 50), πλην όμως εξακολουθεί να παραμένει το ζήτημα αν η παραπομπή του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής στην προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR αφορά μόνον τη διάρκεια της προθεσμίας αυτής ή αν, αντιθέτως, αφορά και τις συνέπειες της εκπνοής της, ήτοι το ότι η μη τήρηση της εν λόγω προθεσμίας συνεπάγεται την απόσβεση της οφειλής. Συγκεκριμένα, το εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 1, προβλέπει την απόσβεση της τελωνειακής οφειλής σε περίπτωση μη τηρήσεως της προθεσμίας αυτής μόνον όσον αφορά τον εγγυοδοτικό οργανισμό.

37 Όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου TIR, πρέπει καταρχάς να παρατηρηθεί ότι ούτε το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής ούτε καμία άλλη διάταξη του κανονισμού αυτού αναφέρει τις συνέπειες που μπορούν να προκύψουν από τη μη τήρηση της προθεσμίας κοινοποιήσεως (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2002, SPKR, C-112/01, Συλλογή 2002, σ. I-10655, σκέψη 28).

38 Πρέπει να τονισθεί εν συνεχεία ότι ένας κανονισμός εφαρμογής πρέπει να ερμηνεύεται, κατά το δυνατόν, κατά τρόπο που να συμφωνεί προς τον βασικό κανονισμό και προς τις διεθνείς συμφωνίες που έχει συνάψει η Κοινότητα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 10ης Σεπτεμβρίου 1996, C-61/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1996, σ. I-3989, σκέψη 52 SPKR, προαναφερθείσα, σκέψη 29, καθώς και της 9ης Ιανουαρίου 2003, C-76/00 P, Petrotub και Republica, Συλλογή 2003, σ. I-79, σκέψη 57).

39 Επομένως, τα αποτελέσματα της μη τηρήσεως της προθεσμίας του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής πρέπει να εκτιμώνται λαμβανομένων υπόψη του κανονισμού 719/91, αφενός, και της συμβάσεως TIR, αφετέρου.

40 Από καμία όμως διάταξη του κανονισμού 719/91 ή της συμβάσεως TIR δεν μπορεί να συναχθεί ότι η μη τήρηση της προθεσμίας κοινοποιήσεως όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου TIR, που διαλαμβάνεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής, συνεπάγεται την εξάλειψη της οφειλής ως προς αυτόν και τον απαλλάσσει, συνεπώς, από την υποχρέωση εξοφλήσεως της εν λόγω οφειλής (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση SPKR, προαναφερθείσα, σκέψη 30).

41 Αντιθέτως, όπως ορθώς ισχυρίζεται η Επιτροπή, από την οικονομία της συμβάσεως TIR προκύπτει ότι, όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου TIR, η προθεσμία κοινοποιήσεως, όπως προκύπτει από τον κανονισμό εφαρμογής, δεν είναι αποσβεστική.

42 Συγκεκριμένα, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση TIR όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου αυτού αποδεικνύουν ότι ο κάτοχος του δελτίου TIR υποτίθεται ότι έχει ενημερωθεί σχετικά με παράβαση ή παρατυπία διαπραχθείσα κατά τη διάρκεια μεταφοράς πραγματοποιηθείσας υπό το καθεστώς TIR.

43 Έτσι, από τα άρθρα 19 και 21 της συμβάσεως TIR προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι ο κάτοχος του δελτίου TIR πρέπει να μεριμνά για την παρουσίαση του αυτοκινήτου και των εμπορευμάτων στο τελωνείο αναχωρήσεως και για την παρουσίαση του αυτοκινήτου μαζί με το φορτίο και το σχετικό δελτίο σε κάθε τελωνείο διελεύσεως, καθώς και στο τελωνείο προορισμού. Επομένως, ο κάτοχος του δελτίου TIR, σε αντίθεση προς τον εγγυοδοτικό οργανισμό, υποτίθεται ότι είναι ενήμερος για τη διεξαγωγή της μεταφοράς υπό την κάλυψη του εν λόγω δελτίου.

44 Υπό τις συνθήκες αυτές, η μη τήρηση της προκύπτουσας από τον κανονισμό εφαρμογής προθεσμίας ενός έτους ουδόλως επηρεάζει το απαιτητό των δασμών και φόρων που αφορούν τη μεταφορά και δεν θίγει το δικαίωμα των αρμόδιων αρχών να προβαίνουν στην είσπραξή τους από τον κάτοχο του δελτίου TIR.

45 Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η εφεσείουσα της κύριας δίκης, το ερώτημα αν ο κάτοχος του δελτίου TIR είναι, σε περίπτωση υπερβάσεως της προθεσμίας, σε θέση να

προσκομίσει την απόδειξη του τόπου όπου τελέστηκε πράγματι η παράβαση ή παρατυπία δεν ασκεί επιρροή στον καθορισμό του αν η εν λόγω προθεσμία κοινοποιήσεως είναι αποσβεστική.

46 Είναι αληθές ότι, με την προπαρατεθείσα απόφασή του SPKR, το Δικαστήριο κλήθηκε να ερμηνεύσει μια διάταξη αφορώσα επίσης τη μη τήρηση μιας προθεσμίας κοινοποιήσεως, ήτοι αυτής που ορίζει το άρθρο 379, παράγραφος 1, του κανονισμού 2454/93, και το καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως. Το Δικαστήριο διαπίστωσε, συναφώς, ότι η μη τήρηση της προβλεπόμενης στο ίδιο άρθρο προθεσμίας ένδεκα μηνών από τις τελωνειακές αρχές δεν απαλλάσσει τον κύριο υπόχρεο από την υποχρέωση να καταβάλει μια τελωνειακή οφειλή που γεννήθηκε από τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως, εφόσον, ιδίως, το ποσό αυτής της οφειλής του γνωστοποιήθηκε εντός της οριζόμενης προθεσμίας τριών μηνών από τη γένεση της οφειλής και ο ενδιαφερόμενος δεν μπόρεσε να προσκομίσει την απόδειξη περί του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας που προβλέπεται στον ίδιο κανονισμό (βλ. απόφαση SPKR, προαναφερθείσα, σκέψη 32).

47 Κατά την εφεσείουσα της κύριας δίκης, από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι η υπέρβαση της προθεσμίας δεν συνεπάγεται την απόσβεση του απαιτητού της τελωνειακής οφειλής αν ο ενδιαφερόμενος δεν ήταν σε θέση να προσκομίσει την απόδειξη περί του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας. Η εφεσείουσα συνάγει εντεύθεν, a contrario, ότι η υπέρβαση της προθεσμίας αυτής συνεπάγεται την απόσβεση του απαιτητού της οφειλής αυτής αν ο ενδιαφερόμενος είναι σε θέση να προσκομίσει την απόδειξη αυτή.

48 Το Δικαστήριο έχει όμως κρίνει με την προαναφερθείσα απόφαση SPKR ότι η μη τήρηση της επίμαχης στην υπόθεση αυτή προθεσμίας δεν εμποδίζει, αυτή και μόνον, την είσπραξη της τελωνειακής οφειλής (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2005, C-460/01, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2005, σ. I-2613, σκέψη 60). Πράγματι, το Δικαστήριο, στη σκέψη 32 της αποφάσεώς του SPKR, υπενθύμισε ότι, μετά την εκπνοή της προθεσμίας κοινοποιήσεως, το απαιτητό της οφειλής αυτής εξακολουθεί να εξαρτάται από άλλες προϋποθέσεις, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η μη απόδειξη του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας.

49 Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η εφεσείουσα της κύριας δίκης, το Δικαστήριο, επομένως, ουδόλως συνέδεσε την αποσβεστική ενέργεια της προθεσμίας κοινοποιήσεως με τη δυνατότητα προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας.

50 Πρέπει, τέλος, να διευκρινιστεί ότι ο σκοπός του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1593/91 συνίσταται στην εξασφάλιση της ενιαίας και συνεπούς εφαρμογής των διατάξεων περί εισπράξεως των δασμών και φόρων προς το συμφέρον της ταχείας και αποτελεσματικής αποδόσεως των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2006, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, σκέψη 54, και, κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση της 14ης Απριλίου 2005, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, σκέψη 60).

51 Με γνώμονα τον σκοπό αυτό, η προθεσμία ενός έτους όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου TIR πρέπει συνεπώς, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, να θεωρηθεί ότι συνιστά διαδικαστικό κανόνα που απευθύνεται μόνο στις διοικητικές αρχές προκειμένου να τις παρακινήσει για μια κατά το δυνατόν ταχύτερη παρέμβαση (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση SPKR, προαναφερθείσα, σκέψη 34).

52 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής, σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφος 1, της συμβάσεως TIR, έχει την έννοια ότι η μη τήρηση της προθεσμίας κοινοποιήσεως της μη εξοφλήσεως του δελτίου TIR όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου αυτού δεν συνεπάγεται ότι οι αρμόδιες τελωνειακές αρχές εκπίπτουν του δικαιώματος να προβούν στην είσπραξη των δασμών και φόρων που οφείλονται λόγω διεθνούς μεταφοράς εμπορευμάτων πραγματοποιηθείσας υπό την κάλυψη του εν λόγω δελτίου.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

53 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού εφαρμογής, σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της συμβάσεως TIR, έχει την έννοια ότι καθορίζει μόνον την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως της κανονικότητας της μεταφοράς και όχι της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας.

Παρατηρήσεις των διαδίκων

54 Η εφεσείουσα της κύριας δίκης φρονεί ότι η αρχή της ασφαλείας δικαίου εμποδίζει την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού εφαρμογής ως καθορίζοντος και την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας.

55 Η Βελγική Κυβέρνηση φρονεί ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εφαρμόσει τις εθνικές διατάξεις που αφορούν την προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων, εφόσον το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού εφαρμογής καθορίζει προθεσμία μόνο για την προσκόμιση της αποδείξεως της κανονικότητας της πράξεως και όχι για τον καθορισμό του τόπου όπου πράγματι τελέστηκε η παράβαση ή παρατυπία. Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται εξάλλου, αφενός, από το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού εφαρμογής που προβλέπει μόνον αποδείξεις όσον αφορά την κανονικότητα της μεταφοράς υπό την κάλυψη δελτίου TIR και, αφετέρου, από τη θέση σε ισχύ του άρθρου 454, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2454/93 με το οποίο ο κοινοτικός νομοθέτης προέβλεψε πλέον ρητώς μια προθεσμία για την προσκόμιση της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας.

56 Η Βελγική Κυβέρνηση αναφέρει ότι, εν πάση περιπτώσει, οι ενέργειες πρέπει να γίνουν με κάποια ευελιξία, προκειμένου να υπάρξει ο χρόνος προσδιορισμού του τόπου όπου πράγματι τελέστηκε η παράβαση ή παρατυπία.

57 Η Επιτροπή έχει επίσης την άποψη ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, ελλείψει προθεσμίας οριζομένης στην κοινοτική νομοθεσία, να καθορίσει, σύμφωνα με τις αρχές του εθνικού του δικαίου που ισχύουν στον τομέα της αποδείξεως, αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση που υποβλήθηκε στην κρίση του και εν όψει του συνόλου των περιστάσεων, προσκομίστηκε εμπροθέσμως η απόδειξη του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας. Κατά την εκτίμησή του αυτή, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός, αφενός, ότι ο κάτοχος του δελτίου TIR δεν πρέπει να τελεί σε υλική αδυναμία να προσκομίσει την προαναφερθείσα απόδειξη και, αφετέρου, ότι η προθεσμία δεν πρέπει να είναι υπερβολικά μακρά προκειμένου να καθίσταται νομικώς και υλικώς δυνατή η είσπραξη των οφειλομένων ποσών εντός άλλου κράτους μέλους.

Απάντηση του Δικαστηρίου

58 Όσον αφορά την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 10, παράγραφος 3, του κανονισμού 719/91 προβλέπει ότι, όταν δεν είναι δυνατό να προσδιορισθεί το έδαφος όπου η παράβαση ή η παρατυπία διαπράχθηκε, θεωρείται ότι η εν λόγω παράβαση ή παρατυπία διαπράχθηκε στο κράτος μέλος όπου αυτή διαπιστώθηκε, εκτός εάν, εντός προθεσμίας που θα καθοριστεί, προσκομιστεί απόδειξη, κατά την κρίση των αρμόδιων αρχών, για την κανονικότητα της πράξης ή του τόπου όπου πράγματι διαπράχθηκε η παράβαση ή παρατυπία.

59 Το εν λόγω όμως άρθρο 10, παράγραφος 3, τέθηκε σε εφαρμογή με το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού εφαρμογής, το οποίο καθορίζει —παραπέμποντας στο άρθρο 11, παράγραφος 2, της συμβάσεως TIR— την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως της κανονικότητας της πράξεως. Ωστόσο, το εν λόγω άρθρο 2, παράγραφος 2, ουδέν αναφέρει όσον αφορά την προθεσμία που ισχύει για την προσκόμιση της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας.

60 Σύμφωνα με το γράμμα του, το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού εφαρμογής εφαρμόζεται μόνο στην προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως της κανονικότητας της πράξεως και όχι στην προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας.

61 Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται, όπως παρατηρεί η Βελγική Κυβέρνηση, από τη διατύπωση της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου 2, που αφορά την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων μόνον όσον αφορά την κανονικότητα της μεταφοράς.

62 Πρέπει εν συνεχεία να τονιστεί ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού εφαρμογής δεν μπορεί να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι η προθεσμία που προβλέπει αντιστοιχεί και στην προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να προσκομισθεί η απόδειξη του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας.

63 Συγκεκριμένα, εναπόκειται στον νομοθέτη να καθορίσει την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας. Συναφώς, η προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως αυτής καθορίστηκε εξάλλου μετέπειτα με το άρθρο 454, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2454/93, ήτοι του κανονισμού εφαρμογής του κανονισμού 2913/92. Ωστόσο, ο κανονισμός 2454/93 δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή ratione temporis.

64 Είναι αληθές ότι, όσον αφορά τον εγγυοδοτικό οργανισμό, το Δικαστήριο έχει κρίνει, με την απόφασή του της 23ης Σεπτεμβρίου 2003, C-78/01, BGL (Συλλογή 2003, σ. I-9543), ότι ο εγγυοδοτικός οργανισμός διαθέτει, προκειμένου να αποδείξει τον τόπο διαπράξεως της παράβασης ή της παρατυπίας, προθεσμία δύο ετών η οποία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία που ζητήθηκε από αυτόν η σχετική πληρωμή.

65 Ωστόσο, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, με την προπαρατεθείσα απόφαση BGL, το Δικαστήριο διατύπωσε την κρίση του σε ένα πολύ συγκεκριμένο πλαίσιο, αυτό ιδίως των άρθρων 454 και 455 του κανονισμού 2454/93, όπως εφαρμόζονταν στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως αυτής. Όπως όμως αναφέρθηκε στη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως, τα άρθρα αυτά προέβλεπαν ρητώς μια προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας, ενώ εν προκειμένω δεν υφίσταται τέτοιο κοινοτικό νομοθέτημα, καθόσον τα εν λόγω άρθρα δεν μπορούν να εφαρμοστούν ratione temporis.

66 Όπως υποστηρίζουν η Βελγική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ελλείψει κοινοτικής ρυθμίσεως αφορώσας την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να καθορίσει, σύμφωνα με τις αρχές του εθνικού του δικαίου που ισχύουν στον τομέα της αποδείξεως, αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση που υποβλήθηκε στην κρίση του και εν όψει του συνόλου των περιστάσεων, η απόδειξη προσκομίστηκε εμπροθέσμως (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 23ης Μαρτίου 2000, C-310/98 και C 406/98, Met-Trans και Sagpol, Συλλογή 2000, σ. I-1797, σκέψεις 29 και 30).

67 Πάντως, στο Δικαστήριο εναπόκειται να υποδείξει ορισμένα κριτήρια ή κοινοτικές αρχές που πρέπει να τηρηθούν κατά την εκτίμηση αυτή (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση

της 10ης Απριλίου 2008, C-309/06, Marks & Spencer, Συλλογή 2008, σ. I-2283, σκέψη 61).

68 Έτσι, το εθνικό δικαστήριο πρέπει, πρώτον, να λάβει υπόψη το γεγονός ότι σκοπός της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας είναι να αμφισβητηθεί η αρμοδιότητα του κράτους μέλους που προβαίνει στην είσπραξη των δασμών, με ταυτόχρονη υπόδειξη του κράτους μέλους που θα είναι το αρμόδιο να απαιτήσει τους δασμούς αυτούς όταν ανατραπεί το σχετικό με τον τόπο της παραβάσεως ή της παρατυπίας τεκμήριο (απόφαση BGL, προαναφερθείσα, σκέψη 54).

69 Αυτό το άλλο κράτος μέλος πρέπει να προσδιοριστεί ταχέως, ώστε να μπορέσει να λάβει τα αναγκαία για την είσπραξη των οφειλομένων ποσών μέτρα. Κατά συνέπεια, θα θιγόταν η πλήρης αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου αν το εθνικό δίκαιο προέβλεπε προθεσμία πολύ μακρά μη καθιστώσα πλέον νομικώς και υλικώς δυνατή την είσπραξη των οφειλομένων εντός άλλου κράτους μέλους ποσών (βλ. απόφαση BGL, προαναφερθείσα, σκέψη 55).

70 Δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, στο πλαίσιο κάθε διαδικασίας που έχει κινηθεί κατά προσώπου και μπορεί να καταλήξει στην έκδοση βλαπτικής για το πρόσωπο αυτό πράξεως και, ιδίως, στο πλαίσιο διαδικασίας δυναμένης να απολήξει σε κυρώσεις, αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου. Η αρχή αυτή απαιτεί όπως κάθε πρόσωπο, στο οποίο μπορεί να επιβληθεί κύρωση, να είναι σε θέση να προβάλει λυσιτελώς την άποψή του σχετικά με τα στοιχεία που έχουν ληφθεί υπόψη για την επιβολή της κυρώσεως και να προσκομίσει κάθε πρόσφορη για την άμυνά του απόδειξη (βλ. αποφάσεις της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, καλούμενη «Tubemeuse», Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψεις 46 και 47, της 29ης Ιουνίου 1994, C-135/92, Fiskano κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-2885, σκέψεις 39 και 40, καθώς και BGL, προαναφερθείσα, σκέψη 52).

71 Επομένως, το εθνικό δικαστήριο πρέπει, κατά την εκτίμηση της προθεσμίας προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας, σε περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, να μεριμνά ώστε ο κάτοχος του δελτίου TIR να μην τελεί σε υλική αδυναμία προσκομίσεως της αποδείξεως αυτής (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση BGL, προαναφερθείσα, σκέψη 66).

72 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού εφαρμογής, σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της συμβάσεως TIR, έχει την έννοια ότι καθορίζει μόνον την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως της κανονικότητας της μεταφοράς και όχι την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να καθορίσει, σύμφωνα με τις αρχές του εθνικού του δικαίου που ισχύουν στον τομέα της αποδείξεως, αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση που υποβλήθηκε στην κρίση του και εν όψει του συνόλου των περιστάσεων, η τελευταία αυτή απόδειξη προσκομίστηκε εμπροθέσμως. Ωστόσο, το εθνικό δικαστήριο θα εκτιμήσει την προθεσμία αυτή τηρώντας το κοινοτικό δίκαιο και λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, υπόψη το γεγονός, αφενός, ότι η προθεσμία δεν πρέπει να είναι υπερβολικά μακρά, προκειμένου να καθίσταται νομικώς και υλικώς δυνατή η είσπραξη των οφειλομένων εντός άλλου κράτους μέλους ποσών και, αφετέρου, ότι η προθεσμία αυτή δεν πρέπει να καθιστά για τον κάτοχο του δελτίου TIR υλικώς αδύνατη την προσκόμιση της προαναφερθείσας αποδείξεως.

Επί του τρίτου ερωτήματος

73 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τρίτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

74 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1593/91 της Επιτροπής, της 12ης Ιουνίου 1991, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) 719/91 διαμετακόμισης του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση στην Κοινότητα των δελτίων TIR και των δελτίων ATA ως εγγράφων διαμετακόμισης, σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφος 1, της τελωνειακής συμβάσεως σχετικά με τις διεθνείς μεταφορές εμπορευμάτων βάσει δελτίων TIR, που υπογράφηκε στη Γενεύη, στις 14 Νοεμβρίου 1975, έχει την έννοια ότι η μη τήρηση της προθεσμίας κοινοποιήσεως της μη εξοφλήσεως του δελτίου TIR όσον αφορά τον κάτοχο του δελτίου αυτού δεν συνεπάγεται ότι οι αρμόδιες τελωνειακές αρχές εκπίπτουν του δικαιώματος να προβούν στην είσπραξη των δασμών και φόρων που οφείλονται λόγω διεθνούς μεταφοράς εμπορευμάτων πραγματοποιηθείσας υπό την κάλυψη του εν λόγω δελτίου.

2) Το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 1593/91, σε συνδυασμό με το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της τελωνειακής συμβάσεως σχετικά με τις διεθνείς μεταφορές εμπορευμάτων βάσει δελτίων TIR, που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 14 Νοεμβρίου 1975, έχει την έννοια ότι καθορίζει μόνον την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως της κανονικότητας της μεταφοράς και όχι την προθεσμία προσκομίσεως της αποδείξεως του τόπου τελέσεως της παραβάσεως ή παρατυπίας. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να καθορίσει, σύμφωνα με τις αρχές του εθνικού του δικαίου που ισχύουν στον τομέα της αποδείξεως, αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση που υποβλήθηκε στην κρίση του και εν όψει του συνόλου των περιστάσεων, η τελευταία αυτή απόδειξη προσκομίστηκε εμπροθέσμως. Ωστόσο, το εθνικό δικαστήριο θα εκτιμήσει την προθεσμία αυτή τηρώντας το κοινοτικό δίκαιο και λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, υπόψη το γεγονός, αφενός, ότι η προθεσμία δεν πρέπει να είναι υπερβολικά μακρά, προκειμένου να καθίσταται νομικώς και υλικώς δυνατή η είσπραξη των οφειλομένων εντός άλλου κράτους μέλους ποσών, και, αφετέρου, ότι η προθεσμία αυτή δεν πρέπει να καθιστά για τον κάτοχο του δελτίου TIR υλικώς αδύνατη την προσκόμιση της προαναφερθείσας αποδείξεως.

(υπογραφές)